

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ

Για την Πόλη, τον πολίτη, τον πολυισμό

Μηνιαία Πολιτική Εφημερίδα * Εκδότης - Διευθυντής: Μιχάλης Βασιλειάδης

ΕΤΟΣ 6ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 66 - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1996 - Διευθ.: Ακροπόλεως 61 Καλλιθέα 176.75 Τηλ. 95.83.225 Fax: 95.10.787
Γραφείο Επικοινωνίας (Κατόπιν προσυνεννόησης): Εμμανουήλ Μπενάκη & Βαλτετσίου 52 - Πλατεία Εξαρχείων 106.81 Αθήνα Τηλ. 36.47.297

Κυπριακό: Οι Διαπιστώσεις Της άλλης πλευράς

Οι σκηνές - σοκ του βάρβαρου λυντσαρίσματος του Τάσος Ισαάκ και της απάνθρωπης εν ψυχρώ εκτέλεσης του Σολωμώντος Σολωμού στην Κύπρο, τάρaxαν άγρια τα νεύρα και ξύπνησαν συνειδήσεις, φέρνοντας έτσι το εθνικό πρόβλημα της Μεγαλονήσου στην άμεση επικαιρότητα.

Πολλά - και σοφά - γράφτηκαν στον τύπο και ειπώθηκαν από ραδιοφώνου και τηλεοράσεως, ώστε η παρούσα στήλη, που έχει τη δυνατότητα να επικοινωνεί μια φορά μόνο το μήνα με τους αναγνώστες της, να μην υπάσχει λόγος να επανέρχεται και να αναμασά τα χιλιοετημέλια. Κατά την ανασκόπηση όμως που κάνουμε τακτικά στον ταχυτικό τύπο, την προσοχή μας τράβηξε μια ενδιαφέ-

ρουσα σειρά άρθρων του γνωστού δημοσιογράφου Μεχμέτ Αλί Μπινάντ, ο οποίος λίγες μέρες πριν από τα τραγικά γεγονότα και εν όψει των σημαντικών εξελίξεων που και κατά τη γνώμη του αναμένονταν, επισκέφθηκε τις δύο πλευρές και αξιολόγησε τις διαπιστώσεις του. Τα κείμενα παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη δική μας πλευρά και για το λόγο αυτό, τα μεταφέρουμε σε εκτενή περίληψη, σχολιάζοντάς τα ελάχιστα, όπου αυτό είναι απαραίτητο, για να γίνουν κατανοητά από τον αναγνώστη και τα σημεία που ο τούρκος δημοσιογράφος δεν θα μπορούσε, για ευνόητους λόγους, να γράψει ανοιχτά.

Γράφει λοιπόν ο Μεχμέτ Αλί Μπινάντ:

Η Τουρκική Κοινότητα

Αραγε, οι Τουρκοκύπριοι, επιθυμούν στ' αλήθεια λύση; Ή μήπως, παρά το δέλεαρ ενός πιθανού πλουτισμού, διατηρούν επιφυλάξεις; Τι θα γίνει εάν τελικά δεν επιτευχθεί λύση; Η Τουρκική Δημοκρατία Βόρειας Κύπρου - Τ.Δ.Β.Κ.- (σ.σ. έτσι αποκαλούν στην Τουρκία το ψευδοκράτος) θα αναγκαστεί μήπως να ενωθεί με την Τουρκία; Μια τέτοια πιθανότητα, πώς επηρεάζει την Τουρκική Κοινότητα; Οι απαντήσεις που πήρα σ' αυτά τα ερωτήματα με εξέπληξαν.

Η Τουρκική Κοινότητα ενοχλείται από την αβεβαιότητα. Θέλει κάτι να συμβεί. Καθημερινά ανήσυχεται ο αριθμός εκείνων που λένε "να ξέρουμε τι μας περιμένει".

Η Ελληνική Κοινότητα

Αντίθετα, η Ελληνική Κοινότητα έχει μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Την πλήρη ένταξη στη Ε.Ε. την θεωρούν σχεδόν σίγουρη. Κι έτσι αλλάζει ο τρόπος που κοιτούν την τουρκική πλευρά. Και πώς να μην αλλάξει; Αυτοί που γεννήθηκαν το 1974, όταν πραγματοποιήθηκε η στρατιωτική επιχείρηση, έγιναν κιόλας 22 ετών και σιγά-σιγά αναλαμβάνουν καθήκοντα. Ο αριθμός εκείνων που γνωρίζουν τους Τούρκους λιγοστεύει όσο περνά ο καιρός. Και επί πλέον, η νέα γενιά, μεγαλώνει με τρόπο που την κάνει πιο σκληρή.

Τα βασικά άρθρα της διαπραγματεύσεως

Με την έναρξη των διαπραγματεύσεων θα συζητηθούν τα παρακάτω θέματα:

Η Ισότητα: Οι δύο κοινότητες θα είναι ίσες ή μήπως η μία θα διοικεί και η άλλη, απλώς, θα εποφελήσει από διενεργούμενα δικαιώματα που θα της εξασφαλιστούν; Το πλέον δύσκολο και δισπλιτικό σημείο είναι ακριβώς αυτό.

Η κυριαρχία: Και αυτό το θέμα θεωρείται πολύ σημαντικό για την τουρκική πλευρά και θα αποτελέσει σημείο πολύ σκληρών διαπραγματεύσεων, καθότι η ελληνική πλευρά το αποκρούει σθεναρά.

Οι εγγυήσεις: Δύσκολο για τους Τούρκους και έλληνες διαπραγματευτές, θα είναι επίσης, το καθεστώς που θα δώσει τις τουρκικές Ενοπλες Δυνάμεις. Οι θέσεις των δύο πλευρών στο θέμα ειδικά αυτό είναι εκ διαμέτρου αντίθετες. Γίνεται λόγος για μια διεθνή δύναμη που θα αντικαταστήσει τις τουρκικές και θα εξασφαλίζει την εφαρμογή της συμφωνίας.

Η ανταλλαγή περιοισιών: Δεν λέγεται άδικα πως η περιοχή είναι κομμάτι από την ίδια τη ζωή μας. Μόλις ακούστηκε ότι υπάρχει περίπτωση έστω και μακρινή, να εξερευνηθεί λύση, όλοι άρχισαν να ανησυχούν για τις περιουσίες τους. Οι Έλληνες εκφράζουν το αίτημα να επιστρέψουν στα

Συνέχεια στη σελ. 3

Οι Μειονότητες πέρα από την καθημερινή πολιτική

Τώρα που οι σοβινιστές θέλουν να αποδείξουν ότι Έλληνες και Τούρκοι δεν μπορούν να συνυπάρξουν στην Κύπρο, δημοσιεύουμε ένα κείμενο - που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως συνέντευξη- του Ηρακλή Μήλλα που φέρνει κάποιο τόνο αισιοδοξίας.

Μερικά χρόνια πριν, η υποεπιτροπή του κοινοτικού συλλόγου "Οργάνωση Διεθνών Σχέσεων" του Πανεπιστημίου του Βοσπόρου (πρώην Ροβέρτειος) της Κωνσταντινούπολης, με κάλεσε για μια ομιλία. Η ομιλία δεν θα μας ασχολήσει εδώ, αλλά θα αναφερθώ μόνο στη συνομιλία που είχα με τους οργανωτές μετά τη διάλεξη.

Ήταν πέντε νέοι στην ηλικία του γιού μου. Μετά από τις ερωτήσεις τους που πρόδιδαν την αγωνία τους για τις σχέσεις των δύο χωρών, της Ελλάδας και της Τουρκίας, έθεσα και εγώ με τη σειρά μου τις απορίες μου. Εμαθα τότε ότι οι τέσσερις ήταν από τη Δυτική Θράκη. Δεν ήταν ούτε Πομάκοι, ούτε Αθίγγανοι. Η μητρική τους γλώσσα ήταν η τουρκική γλώσσα. Οι τρεις είχαν ελληνική ιθαγένεια. Δεν ήταν όλοι μουσουλμάνοι γιατί ορισμένοι ήταν αγνωστικιστές και άθεοι. Ο πέμπτος, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, ήταν Χριστιανός Ορθόδοξος, Κωνσταντινουπολίτης Τούρκος υπήκοος, με μητρική γλώσσα την ελληνική.

Εάν κατατάξουμε αυτούς τους νέους σύμφωνα με τις "επίσημες" πρακτικές, ήμουν αντιμέτωπος με τέσσερις μουσουλμάνους Έλληνες και έναν Έλληνα της Κωνσταντινούπολης (η ελληνική άποψη), ή με τέσσερις Τούρκους της Δυτικής Θράκης και έναν Τούρκο Ρωμιό (η τουρκική άποψη). Εγώ δεν άντεξα στον πειρασμό και ρώτησα τους ίδιους.

Ακολούθησε ένα είδος συνέντευξης. Και οι πέντε είχαν το τολμηρό και ειλικρινές ύφος των νέων.

Τα ονόματά τους δεν έχουν και μεγάλη σημασία. Εδώ θα τους αναφέρω με τα γράμματα Α, Β, Γ, Δ, και Ε. Ο τελευταίος είναι ο Κωνσταντινουπολίτης. Εκτός από τον Β, τον "άπατρι", ο οποίος ήταν είκοσι έξι χρονών, οι άλλοι ήταν τότε μεταξύ είκοσι και εικοσιτρίων χρονών. Οι πρώτοι τρεις ήταν γιοί αγροτών, ο πατέρας του Δ είχε κατάστημα χρωμάτων, του δε Ε ήταν πτυχιούχος ελεύθερος επαγγελματίας.

Πρώτα τους ρώτησα γιατί ίδρυσαν αυτόν τον σύλλογο και γιατί τους ενδιαφέρουν οι ελληνοτουρκικές σχέσεις. Σχεδόν όλοι έδωσαν την ίδια απάντηση. "Το θέμα μας ενδιαφέρει επειδή έχει άμεση σχέση με μας, με την Ελλάδα και την Τουρκία. Θέλουμε να βρούμε μια λύση στα προβλήματα, να διεξόδο. Εμείς ως μέλη μιας μειονότητας ζούμε και καταλαβαίνουμε τα προβλήματα πιο έντονα".

Ερ. Πού νομίζετε ότι θα κατοικήσετε και θα ζήσετε στο μέλλον;

Α: Στην Ελλάδα, **Β:** Στην Τουρκία ή στην Ευρώπη, **Γ, και Δ:** Στην

Ελλάδα ή στην Ευρώπη, **Ε:** Στην Ευρώπη ή στην Ελλάδα.

Η τρίτη ερώτηση διερευνούσε τις αλλαγές που προκαλεί ο χρόνος και τις διαφορές των γενεών:

Τί σκέφτεται ο πατέρας σας σχετικά με το θέμα των ελληνοτουρκικών σχέσεων;

Ο Α είπε ότι ο πατέρας του "δεν ξέρει". "Δεν συζητούμε αυτό το θέμα. Γενικά δεν θέλει φασαρίες, θέλει να ζήσει μονιασμένα και φιλικά με τους Έλληνες". Ο πατέρας του Β ζει στην Τουρκία. "Έχει κακές αναμνήσεις από την Ελλάδα. Τράβηξε πολλά εκεί σαν μέλος της μειονότητας. Θέλει να επικρατήσει ο ειρηνικός τρόπος στην επίλυση των διαφορών". **Γ:** "Στην Ελλάδα οι άνθρωποι, (οι συγγενείς του εννοεί) δεν είναι μορφωμένοι. Ευθύνεται το κράτος γι' αυτό. Οι δικοί μου είναι απαισιόδοχοι και ας είναι οικονομικά καλά". **Δ:** "Μορφωτικά το επίπεδο των Τούρκων είναι χαμηλό και δεν μπορούν να σκεφτούν σωστά. Ο πατέρας μου πριν φοβόταν το κράτος, τώρα φοβάται και τον λαό. Ήταν κάποτε ψηφοφόρος της Ν.Δ., μετά έγινε ΠΑΣΟΚ, τώρα ψηφίζει ανεξάρτητους". Ο πέμπτος νέος, ο Ε, είπε ότι ο πατέρας του σκέφτεται με δύο μέτρα και δύο σταθμά. "Γενικά και αφηρημένα «ο Τούρκος» είναι κακός και όμως αγαπά τους Τούρκους φίλους του. Υπάρχει" δήλωσε, "μια πονηρία σ' αυτόν τον τρόπο σκέψης".

Δηλαδή σε πιο σημείο διαφέρετε από τον πατέρα σας; Και γιατί;

Α: "Όταν έγιναν τα πρόσφατα γεγονότα ήμουν στην Ελλάδα, και εγώ πήρα θέση, εγώ αντέδρασα, όχι όμως ο πατέρας μου". **Β:** "Μοιάζουμε πατέρας και γιός. Ο πατέρας μου δεν ξέρει ελληνικά". **Γ:** "Ο πατέρας μου βλέπει να επιβεβαιώνονται οι φόβοι που οι ανησυχίες του. Και γι αυτό είναι απαισιόδοξος. Μπορεί και διαβάσει ελληνικά αλλά δεν τον ενδιαφέρει τι γράφει ο τύπος. Εγώ δεν είμαι και τόσο απαισιόδοξος. Βλέπω τον ελληνικό τύπο και ελπίζω ότι κάτι θα αλλάξει προς το καλύτερο". **Δ:** "Οι γονείς μας δεν σκέφτονται μακροπρόθεσμα. Σκέφτονται μόνον όταν γίνεται γεγονός. Ο πατέρας μου δεν ξέρει ελληνικά. Όταν εγώ και ο πατέρας μου είδαμε πως εσπάζαν και κατάστρεφαν το καράκι του νιώσαμε το ίδιο. Πάντως μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα πράγματα πρέπει να βελτιωθούν. Μια μεγάλη μερίδα των ηλικιωμένων αποτελείται από αγράμματοι". Ο Ε είπε ότι ο πατέρας του είναι αρκετά αντικειμενικός και ψυχρός εκτιμητής των καταστάσεων. "Εγώ είπα, ενδιαφέρθηκα για τα γεγονότα στη Δυτική Θράκη ενώ εκείνος ήταν απαθής. Εκείνος λέει ότι εάν δεν θέλουν οι κυβερνήσεις τίποτα δεν γίνεται, ενώ εγώ είμαι πιο συναισθηματικός σ' αυτό το θέμα".

Είναι καλό ή κακό να ανήκει κάποιος σε μια μειονότητα;

Α: Κακό. Είναι πολύ χειρότερο να ζεις σαν μειονότητα στο χωριό, σε

Συνέχεια στη σελ. 5

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Πράξεις ηρώων

Ο άτυχος Τάσος Ισαάκ και ο απίθανος Σολωμώντας Σολωμού, που προκάλεσε και ειρωνεύτηκε το χάρο με το μισοκαπνισμένο τσιγάρο και το τραγικό χαμόγελο στα χείλη, έρχονται να προστεθούν στη σωρεία των χαμένων παλικαριών, που κατά τη διάρκεια της ελληνοτουρκικής διένεξης για την Κύπρο έδωσαν τη ζωή τους, δίχως η θυσία τους αυτή να αφυπνίζει συνειδήσεις και να βοηθήσει στην εξεύρεση λύσης που θα έδινε τέλος στην τραγωδία.

Την κάθε χαμένη ευκαιρία, ακολουθούσε πάντοτε περίοδος χειρότερη για την ελληνική πλευρά και όροι για συμφωνία απεχθέστεροι. Λίγες μέρες πριν τα γεγονότα που έγιναν αιτία να χάσουν τη ζωή τους τα δυο παλληκάρια, ο γνωστός Τούρκος δημοσιογράφος Μεχμέτ Αλί Μπινάντ έγραφε στην τακτική του στήλη στη "Sabah". "Το 1974 οι Έλληνες έκαναν ένα ιστορικό λάθος και έχασαν τον πόλεμο. Αν ήθελαν, από το 1960 μέχρι το 1990, μπορούσαν, δίνοντας στην τουρκοκυπριακή πλευρά πολύ λιγότερα απ' όσα συζητούνται σήμερα, να εξασφαλίσουν την ειρήνη... Λανθασμένες εκτιμήσεις και αχόρταγη νοοτροπία, έφεραν την ελληνοκυπριακή πλευρά στο σημερινό σημείο να εξαναγκάζονται να πληρώσει ένα αρκετά υψηλό τίμημα".

Ο Κ. Μπινάντ, δεν είναι ο πρώτος που κάνει την παραπάνω διαπίστωση. Η έλλειψη πολιτικού θάρρους, που χαρακτηρίζει τις εκάστοτε ελληνικές κυβερνήσεις όσον αφορά τα εθνικά μας θέματα, είναι γνωστή. Γνωστό επίσης το ότι αυτό, πηγάζει από τον καιροσκοπισμό των δυνάμεων της εκάστοτε αντιπολίτευσης, που δεν διατάζουν να προχωρήσουν σε ανίερη εκμετάλλευση των δεδομένων, δίχως να υπολογίζουν το κακό που μπορεί να προκαλέσουν σε εθνική κλίμακα.

Σήμερα, τα αιτήματα της τουρκοκυπριακής πλευράς που έχει αποθρασυνθεί, φαντάζουν απαράδεκτα. Μεταξύ άλλων ζητεί πλέον την συνομοσπονδία και απαιτεί την συνέχιση της τουρκικής στρατιωτικής παρουσίας. Ακόμη θέλει να μείνουν όλοι εκεί που βρίσκονται, δηλαδή να μην αποκατασταθεί η ελεύθερη διακίνηση στο νησί και να μη γίνει καμιά ρύθμιση των ακίνητων περιουσιακών στοιχείων. Παρ' όλα αυτά, η ελληνική πλευρά, σε μία συνάντηση κορυφής ίσως, θα πρέπει να καταστρώσει τη στρατηγική και να αποφασίσει την τακτική της στα εθνικά μας θέματα και η απόφαση αυτή να μείνει μακριά από μικροκομματικές εκμεταλλεύσεις.

Για να μην πάει χαμένη η θυσία αίματος τόσων παλικαριών, αλλά και του Ελληνισμού της Πόλης που, κακά τα ψέμματα, θυσιάστηκε στο θωμό του Κυπριακού προβλήματος.

M.B.

Σιριετζή, στη "Λεωφόρο της Υψηλής Πύλης", την πολύ γνωστή "Μπαμπ-ι Αλή Τζαντσί". Η μοντάμ Φανίκα ήταν μια κοινή και στορμπουλή γυναικούλα, πολύ συμπαθητική, κι ο άνδρας της, ο μουσίου Σολομών, εργαζόταν σε μια φαρμακαποθήκη στην Πόλη, και τα βράδια, που επέστρεφε στο χωριό, πήγαινε κι έβαζε ενέσεις σε διάφορους ασθενείς. Υψηλός κι αδύνατος, πήγαινε πάντοτε σκυφτός και βιαστικός, κρατώντας στο χέρι μια μικρή τσάντα που περιείχε τα συνεργά του, από σπύτι σε σπύτι για να προφτάσει να εξυπηρετήσει την πελατεία του. Την Καλλιόπη την αγαπούσαν πολύ και την είχαν σαν παιδί τους κι όπου πηγαίναν την παίρνανε μαζί τους.

Όταν τελειώσαμε το σχολείο του Αγίου Στεφάνου, εγώ πήγα κατ' ευθείαν στο "Ζωγράφειο". Εκεί έκανα την τελευταία τάξη του δημοτικού, και η Καλλιόπη πήγε στο κοινοτικό σχολείο του Μακροχωριού και μετά συνέχισε στο "Κεντρικό Παρθενοναγείο". Η Καλλιόπη ήταν έξυπνη και μελετηρό κορίτσι και είχε έφεση για μάθηση. Θα μπορούσε να σπουδάσει ότι ήθελε. Είχε, όμως, η οικογένειά, η μητέρα και τα αδελφάκια της είπαν:

- Φτάνουν πια τα γράμματα. Εσύ θα παντρευτείς, θα κάνεις οικογένεια, πρέπει να μάθεις ραψίδιο.

Τα χρόνια εκείνα στο Άγιο Στέφανο υπήρχε μια πολύ καλή μωδίστρα, τόσο από άποψη τέχνης όσο και από άποψη ήθους και ηθικής, η κυρία Θεανώ. Είχε το εργαστήρι της μέσα στο σπίτι που καθόταν, κι όλες -σχεδόν- οι ρωμιοπούλες του χωριού είχαν μαθητεύσει κοντά της. Σ' αυτήν έφεραν οι δικιοί της και την Καλλιόπη να μάθει ραψίδιο. Εμεινε εκεί επί δύο ολόκληρα χρόνια για να μάθει την τέχνη της ραπτικής. Αγάπησε την Θεανώ και αγαπήθηκε από αυτήν. "Ήταν μια τρομερά αδύνατη γυναίκα, λέει η Καλλιόπη, ηθικιστάτη, με πάρα πολύ καλά αισθήματα. Στο εργαστήρι της είχαμε την αίσθηση πως βρισκόμαστε μέσα σε μιαν εκκλησία". Τις μαθήτρες της δεν τις πλήρωνε αλλά, βέβαια, ούτε κι αυτές πλήρωναν διδάκτρα. Είχε, όμως, και τις τακτικές της βοηθούς που τις πλήρωνε κανονικά. Σαν πρώτη βοηθό είχε την εξαδέλφη της, την Σμαρά Κωσταγιάννη, μητέρα του Πούτου, του Βασίλη και του Γιάννη. Μια ακόμη από τις τακτικές της βοηθούς ήταν η Καίτη Κιζιόζογλου, που παντρεύτηκε, αργότερα, τον Κώστο του Ζαζιόη, τον γιο του μπαμπά Φίλιππα του ψαρά και της κυρίας Λεμονίας. Είχε κι άλλες βοηθούς κατά καιρούς. Αργότερα, σε περιόδους αγωγής της δουλειάς, φρονάζε, κάπου-κάπου, σε βοήθεια την Καλλιόπη, οπότε τότε της έδινε και κάποιο χαρτζιλίκι...

Είχε και την αδελφή της την Ανδροίκη, που έκανε όλες τις δουλειές του σπιτιού για να μπορέσει η κ. Θεανώ να ασχολωθεί, απερίσπαστη, στην ραπτική. Ο κ. Λούης Ντουράτος ήταν ο άνδρας της κυρίας Θεανώ. Η καταγωγή του ήταν από τη Σαντορίνη κι ήταν καθολικός το θρήσκευμα αλλά είχε ελληνική υπηκοότητα και ελληνική συνείδηση κι ήταν πολύ πατριώτης. Είχε λάβει μέρος, σαν εθελοντής στην Μικρασιατική εκστρατεία και είχαν υποστεί όλες τις κακουχίες του άτιχτου εκείνου και καταστροφικού για τον Ελληνισμό, πολέμου. Στο σπίτι τους, ο Λούης και η Θεανώ, το Πάσχα, πάνω στα κόκκινα αναγά σχεδίαζαν την γαλανόλευκη. Και όλο εκείνο το διάστημα που η Ελλάδα ήταν υπό την κατοχή των Γερμανών, κόκκινα αναγά δεν βάρφανε στο σπίτι τους ούτε Ανάσταση γιορτάζαν.

Ηλεκτρολόγος, ήταν το επάγγελμα του κ. Λούη αλλά σύμφωνα με τον τουρκικό νόμο 2007 η άσκηση του επαγγέλματος αυτού απαγορευόταν στους Έλληνες υπηκόους.

Ο Βασίλης και η Καλλιόπη Παπαδοπούλου την ημέρα των γάμων τους.

Ετσι ο κ. Λούης μοναχά στα κρυφά και ξουλιχτά έκανε, κάπου-κάπου, κανένα μεροκάματο. Η κυρία Καλλιόπη, ηθικιστάτη, με πάρα πολύ καλά αισθήματα. Στο εργαστήρι της είχαμε την αίσθηση πως βρισκόμαστε μέσα σε μιαν εκκλησία". Τις μαθήτρες της δεν τις πλήρωνε αλλά, βέβαια, ούτε κι αυτές πλήρωναν διδάκτρα. Είχε, όμως, και τις τακτικές της βοηθούς που τις πλήρωνε κανονικά. Σαν πρώτη βοηθό είχε την εξαδέλφη της, την Σμαρά Κωσταγιάννη, μητέρα του Πούτου, του Βασίλη και του Γιάννη. Μια ακόμη από τις τακτικές της βοηθούς ήταν η Καίτη Κιζιόζογλου, που παντρεύτηκε, αργότερα, τον Κώστο του Ζαζιόη, τον γιο του μπαμπά Φίλιππα του ψαρά και της κυρίας Λεμονίας. Είχε κι άλλες βοηθούς κατά καιρούς. Αργότερα, σε περιόδους αγωγής της δουλειάς, φρονάζε, κάπου-κάπου, σε βοήθεια την Καλλιόπη, οπότε τότε της έδινε και κάποιο χαρτζιλίκι...

Στα πρώτα χρόνια της γερμανικής κατοχής στην Ελλάδα, καταφάνει στον Άγιο Στέφανο ένας ελλαδίτης ιερέας, Υψηλός, Ξανθός, όμορφος, με χρυσά γυαλάκια.

Από την τέλεση του μυστηρίου του γάμου του Βασίλη και της Καλλιόπης στην εκκλησία του Αγίου Στεφάνου (10/6/1956). Ο ιερέας είναι ο πατήρ Τιμόθεος Τενεδιός.

Είναι ο αρχιμανδρίτης Θεόκλητος Καντάρης. Κάνει λειτουργίες πανηγυρικές, αχρειρατικές χωρίς αχρειρέ! Τα λέει όλα εκείνος, και τα λόγια του δεσπότη ακόμη. Ο τότε μητροπολίτης Δέρκων Ιωακείμ Πελεκάνος, που το μαθαίνει, δισσασχέται. Το πλήρωμα, όμως είναι ενθουσιασμένο, αρσενικό και θηλυκό. Και κάποια από το θήλυ πλήρωμα ενθουσιάζεται λίγο περισσότερο -και όχι μόνον από τις πανηγυρικές λειτουργίες- και αναλαμβάνει την χορηγόδοξη της ανανέωσης του ιερατικού βεστιάριου του αρχιμανδρίτη Θεόκλητου. Την εκτέλεση αναλαμβάνει, αριολοκρως, η κ. Θεανώ με το επιτέλεμα της που με πολύ κέρι και φαντασία δημιουργούν αριστουργηματικά, πράγματι, άμια για τον ωραίο -κάλλει- αρχιμανδρίτη που με την παρουσία του ωραίες την κοινότη-

τα του Αγίου Στεφάνου...

Ο Θεόκλητος, όμως, δεν θα μείνει για πολύ καιρό στον Άγιο Στέφανο. Είναι πολύ πατριώτης. Θα πάει να καταταγεί, ως στρατιώτης, στο ελλαδικό στρατό στη Μέση Ανατολή.

Μία από τις αδελφές της Σμαράς Κωσταγιάννη ήταν παντρεμένη κι εγκατεστημένη στην Αθήνα. Ο γάμος της λεγόταν Γιάννης Δελήλης και ήταν τραπέζικος υπάλληλος. Είχαν τέσσερα παιδιά, τον Νίκο, την Αθηνά, τον Δημήτρη και την Κυριακούλα. Αμέσως μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους Γερμανούς, οι γονείς της θα στείλουν την Αθηνούλα στην Πόλη, κοντά στη θεία της την κυρία Σμαρά. Αυτή την παίρνει μαζί της στη Θεανώ για να μάθει κι εκείνη ραψίδιο και να βοηθάει. Ήταν ένα

πολύ καλό, ένα πολύ γλυκό κορίτσι αυτή η Αθηνούλα. Με την καλή της κατέκτησε τις δύο αδελφές την Θεανώ και την Ανδροίκη που ήταν άτεκνες. Η Θεανώ αποσπασμένη και την υιοθετεί επίσημα. Σαν κόρη της πια την παίρνει κοντά της στο σπίτι της.

Δεσπότης στη Μητρόπολη Δέρκων, μετά τον θάνατο του Ιωακείμ Πελεκάνου, εκλεγεται ο από Ιβήρων και Τενεδίου Ιάκωβος, γνωστός και με το παρωνύμι "Αξίς Ιάκωβος", δηλαδή Άγιος Ιάκωβος (ή αγίαπης, προσφιλής). Μετά τα τραγικά γεγονότα της νύχτας της 6ης προς την 7η Σεπτεμβρίου 1955, κατά τη διάρκεια των οποίων ο τουρκικός όγκος πυρπόλησε το κτήριο της Μητροπόλεως Δέρκων, στα Θερεπεία, και ο γρηναίος δεσπότης μολιά και μετά βίας καταφέρει να σωθεί, ο Ιάκωβος θα αγοράσει ένα ωραίο σπίτι στο κέντρο του Αγίου Στεφάνου και θα μετακομίσει εκεί. Αλλά, ο Άγιος Στέφανος καθίσταται και το Μακροχώρι υπαγμένο στη Μητρόπολη Δέρκων.

Ο Άγιος Δέρκων έχει έναν ανεψιό, τον Γιάννη Μελνίτζι, που έχει μια μικρά και πολύ καλή οικογένεια. Είναι ένας πολύ καλός νέος αυτός ο Γιάννης, μια πολύ καλή νέα, όμως είναι και η Αθηνούλα. Ένας πολύ καλός νέος και μια πολύ καλή νέα, όμως έχουν την δυνατότητα να κάνουν μια πάρα πολύ καλή οικογένεια. Με τις ενλογίες, λοιπόν, του Δέρκων Ιακώβου και τις ευχές της Θεανώ και της Ανδροίκης, παντρεύονται. Η Αθηνούλα θα πάει να καθίσει μαζί με τον Γιάννη της, στο σπίτι του δεσπότη. Θα αποκτήσουν δυο κορούλες. Αργότερα, όταν αποδημήσει η αυτοκίνητα ήταν πολύ παλιά και οι πλοίοι κυκλοφορούσαν με καρότσες. Περιμένα, λοιπόν, οι καρότσες με τα διπλά λάμπα, στη σειρά έβγα από το κτίριο και πήγαιναν ολόι αυτοί οι πλοίοι στον μπακάλη, ή στον πελάτη είτε στον ψωμά για να παραλάβουν. Ίντονα το αντίθετο, οι καρότσες, οι καρότσες που τις πελάτες, τότε ακόμη δεν είχαν αναπτύξει η τεχνική του μαρκετινγκ! Και κάθε φορά ο πρώτος που περνούσε τις πόρτες των σπιτιών του ο οποίος -ο γάλας- με τα κουτάκια του γάλατα γάλα, βέβαια δεν ήταν παστεριωμένο, ήταν ο πρώτος που όταν τρώγαμε σημάδι να ήταν επιφανεία του ένα παρτί-παρτί καίματα (ελαστικό που λυγαινόταν). Ήταν πολύ πρωτότυπος, ερχόταν -σχεδόν- με την πελάτη του ήλιο. Και τόζαν για πάνω τους οι ξενιτάνες να λένε: "Είχαμε εμάς εχθές γυρίσαμε στο σπίτι μαζί με τους σουτάνδες!"

Στον Άγιο Στέφανο, στην αρχή, πήρε μια ζυγαριά και ζύγισε τα καρότσια που αγοράζε με τις κομμάτια από τα καρότσια που ήταν από την Ανατολική Θράκη. Αργότερα, ο μπακάλης να πάρει τις ομα της Αγίας Φωτεινής. Το μπακάλης του αυτό, σε λίγα χρόνια, ήταν ο μπακάλης του Άγιο Στεφάνου. Ήταν ένας τίμιος, ηθικός και καλοκαίριος άνθρωπος.

Ο Άγιος Στέφανος ήταν ανεπίσημο ένα παραθεριστικό κέντρο. Είχε πολύ ωραίο κλίμα, περιβαλλόμενο από θάλασσα που προσέφερε από ψάρι και κάθε είδους αλιεύματα και στην γύρω περιοχή ανθρώπων και στην γύρω περιοχή ανθρώπων που είχαν κτίσει εκεί τις βίλλες τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Οι πατεράδες: Καλλιόπη Χαρίτου - Παπαδοπούλου, Ανδροίκη Σούρη, Ιωακείμ Δελήλης, Θεανώ Ντουράτος, Αθηνά Δελήλη - Μελνίτζι.

λη!). Ήταν από φτωχή οικογένεια. Κάποιες πατριώτισσες της εργαζόταν στην Πόλη, σε σπείτα διαφόρων πλουσίων οικογενειών. Θαρρεί και η Διαλεχτή να εργαζόταν. Οι πατριώτισσες της θα τη συντηρούσαν στην οικογένεια Πεντρελλί. Μαζί με την οικογένεια αυτή άρχισε να ξεχωρίζει και η νεαρή Διαλεχτή στον Άγιο Στέφανο τα καλοκαίρια. Ήταν μια χαρούμενη και πολύ αφράτη νέα κοπέλα. Ο Γρηγόρης πήγαινε κάθε πρωί στον Πεντρελλί κι έπαιρνε τις παραγγελίες του από την Διαλεχτή που της τις πήγαινε μετά μέσα σ' ένα μεγάλο καλάθι. Ε, νέα και αφράτη η Διαλεχτή, λεβεντιόνας ο Γρηγόρης, τα φτιάξανε, παντρεύτηκαν. Παράτησε τους Πεντρελλί εκείνη και πήγε στο σπίτι του Γρηγόρη. Έκωμαν δυο παιδιά, δύο αγόρια, τον Βασίλη και τον Νίκο. Όταν πρωτοπήγα εγώ στο σχολείο, ο Βασίλης ήταν στην τετάρτη τάξη κι ο Νίκος στη δεύτερη. Ετσι καθώς προχωρούσαμε μαζί-μαζί με την Καλλιόπη στο σχολείο, στην τρίτη τάξη θα ομιλούσαμε με τον Νίκο τον Παπαδόπουλο, με την Αλίκη Σκαρλάτου, τον Κυριάκο Παπαδόπουλο, και τον Νίνο Αιμάριο και θα προχωρούσαμε όλοι μαζί έως και την πέμπτη τάξη. Ο Νίκος είχε έναν παρθένο γραφικό χαρακτήρα, ο δικός μου γραφικός χαρακτήρας ήταν καλός (ε, ας πούμε!). Δεν ξέρω τι με είχε πιάσει και προσπαθούνα να κάνω τα γράμματα μου να μοιάζουν με του Νίκου! Κάποτε νεύρισε η δασκάλα μας η κυρία Αννα, και για να μας τιμωρήσει μας κράτησε ένα απόγευμα έως αργά το βράδυ αναγκάζοντάς μας να γράφουμε με καλλιγραφικά γράμματα, δεν ξέρω πόσες εκατοντάδες φορές, τη φράση: "Ορεγίλω να διορθώσω τον γραφικό μου χαρακτήρα!" Ετσι μου... κόπηκε η όρεξη να θέλω να αντιγράφο τον γραφικό χαρακτήρα του Νίκου Παπαδόπουλου.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

υιοθέτησαν ένα αγοράκι. Τί όνομα τούδωσαν; Μα... Στέφανο! Ο Στέφανος μεγάλωσε με πλήρη ισοτιμία μαζί με τα άλλα δύο παιδιά της οικογένειας.

Ήταν αγράμματος άνθρωπος ο Γρηγόρης, αλλά πολύ τίμιος, εργατικός και θήσκος. Πάνω από το μπακάλιο ήταν τα υπνοδωμάτια και το καθιστικό της οικογένειας, και κάτω, στον χώρο που ήταν πίσω από το μαγαζί, ήταν η κουζίνα και ο χώρος υγιεινής. Ξυπνούσε πολύ νωρίς το πρωί και κατέβαινε στο ισόγειο, όπου αφού πλύνονταν κι ετοιμαζόταν, ανέβαινε, πάλι, από την ξύλινη σκάλα, στον επάνω όροφο, ψέλλοντας, και πήγαινε στο χώρο όπου ήταν το εικονοστάσι του σπιτιού, άναβε την κανδήλα και προσευχόταν, κι ύστερα έπαιρνε τον δρόμο και πήγαινε στο Αγίασμα της Αγίας Φωτεινής, που βρίσκεται στο στενό δρομάκι που είναι πίσω από την εκκλησία του Αγίου Στεφάνου, όπου άναβε κι εκεί την κανδήλα. Αυτό γινόταν κάθε μέρα, χειμώνα - καλοκαίρι. Γιατί είχε αναλάβει αυτός την ευθύνη να κρατά άρδευση, πάντοτε, την κανδήλα που έκαινε μπροστά στο θαυματουργό εικονοστάσι της Αγίας Φωτεινής. Και ύστερα γυρνούσε πίσω κι άνοιγε το μπακάλιο, όπου περνούσε όλη την ημέρα του, κι όταν αργά το βράδυ έβλινε το μπακάριο, καθόταν να ενημερώσει τα βιβλία του με τα βερεσέδια, γιατί σχεδόν όλη η πώληση γινόταν "επί πιστώσει". Ήταν δύσκολος κι επώχος τότες κι ο κόσμος δεν είχε την οικονομική ενδεχόμενη να αγοράζει "τους μετρητοίς". Κι ο Γρηγόρης καθότανε κάθε βράδυ κι έγραφε, κι έγραφε, κι έγραφε... Και φυσικά πολλά από αυτά τα βερεσέδια δεν πληρωνόντουσαν ποτέ! Γιατί υπήρχαν και οι κακοηλίτες, οι "μπαστακιστές", όπως τους έλεγαν. Τέτοιοι "μπαστακιστές" υπήρχαν και μεταξύ των παραθεριστών, που τις τελευταίες μέρες του καλοκαιριού, πριν μετακομίσουν στην Πόλη, φρόντιζαν ν' αλλάξουν διαδρομή, να μην περουνόταν μπροστά από το μπακάριο, για να μην πληρώσουν! Εκτός βέβαια από τις μεγάλες, πλούσιες οικογένειες που προσαναφύραμε.

Ο Γρηγόρης ενδιαφερόταν και για τα κοινά και πολλές φορές διέτελλε επίτροπος στην κοινότητα μαζί με άλλους φιλογενείς παραγόντες του χωριού, παίρνοντας μέρος στην διαχείριση της εκκλησίας, των σχολείων και της κοινοτικής περιουσίας. Κάθε Κυριακή, κατά τη διάρκεια της Θείας λειτουργίας, ο Γρηγόρης επέτρεπε στη σειρά περυνόταν τέσσερις δίδυμοι μαρτύρες να γράφουν με καλλιγραφικά γράμματα, δεν ξέρω πόσες εκατοντάδες φορές, τη φράση: "Ορεγίλω να διορθώσω τον γραφικό μου χαρακτήρα!" Ετσι μου... κόπηκε η όρεξη να θέλω να αντιγράφο τον γραφικό χαρακτήρα του Νίκου Παπαδόπουλου.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

καταβλήθηκαν οι γλίσχοι μισθοί του παπά, των δασκάλων... Και επειδή, βέβαια, δεν έφταναν, προσπαθούσαν να σοφιστούν κι άλλους τρόπους για να συμπληρώσουν τα ελλείμματα του κοινοτικού προϋπολογισμού. Και φαντάζομαι πως -πρωμεινόντων τον αναλογιών- η αγωνία των ταπεινών εκείνων ανθρώπων δεν θα ήταν μικρότερη από αυτήν του υπουργού των οικονομικών, μόνον που αυτός έχει σαν διέξοδο και τα... Έντονα Γραμμάτια του Δημοσίου! Επειδή, όμως, εκείνοι δεν ήταν δυνατόν να έχουν τέτοιες διεξόδους, προσπαθούσαν να κλείσουν την "μαύρη τρύπα" των οικονομικών της κοινότητας προσφέροντας στους ενορίτες "ημερολόγια του τοίχου" κάθε παραμονή Πρωτοχρονιάς, λαμπρές για την Ανάσταση, κάθε παραμονή του Πάσχα, και φυσικά διοργανώνοντας την καθιερωμένη χορομερίδα κατά την περίοδο της Αποκριάς, αλλά και κατά την θερινή περίοδο, με αφορμή την συρροή των παραθεριστών στο χωριό μας. Πολλές από αυτές τις χορομερίδες, και ιδίως τις καλοκαιρινές, διοργανώνονταν -εκείνα τα παλιά χρόνια- στις πολυτελείς αίθουσες του ξενοδοχείου "Κουππα" με την θαυμασία βερντά που πάνω στη θάλασσα. Για τις αποκριάτικες χορομερίδες χρησιμοποιήθηκαν κατά καιρούς, μεταξύ άλλων, και οι αίθουσες της Union Française, που βρισκόταν απέναντι από το "Πέρα Παλλάς", αλλά και το "Γκάρντεν Μπαρ" (σπίς το θυμάται αλήθεια;) των Μνηματικών, που βρισκόταν στη σειρά του "Δραματικού Τμήματος του Δημοτικού Θεάτρου", στο Τελεματισή.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

Με λίγους λιγότερους και για την αρχή Χιώτην - Γάλλοι. Τούτη τη στιγμή από το χωριό Απείραν- της Νάξου. Κι ήταν εξαδέλφια τους και πηγαίναν να περουνόταν τους καλοκαίρια τους. Μετά από την υπήρχαν διενθινές τραπέζιες.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΦΩΝΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ - ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ - ΓΙΑ ΤΗΝ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ

ΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ -
Σ. Γ. ΛΑΜΠΙΚΗΣ

26

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - ΣΑΒΒΑΤΟΝ 1957

ΣΕΝΕ

ΕΤΟΣ 6

ΣΑΥΙ

ΑΡΙΘΜΟΣ 418

ΠΡΑΤ

15

Κρ.

ΤΙΜΗ 15 Γρ.

6-7 Σεπτεμβρίου 1955: Η τότε στάση κάποιων, που αργότερα αυτοπροβλήθηκαν ως ήρωες

Κάθε Σεπτέμβρη, η "Ε" θεωρεί καθήκον της να πραγματοποιεί την πρέπουσα αναφορά στα γεγονότα του 1955, όταν το τουρκικό παρακράτος -το οποίο ουσιαστικά καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας της Τουρκικής Δημοκρατίας, ελέγχει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο την εξουσία και επιβάλλει τη γραμμή του- επέλεξε την 6/7η Σεπτεμβρίου, για να εφαρμόσει προετοιμασμένο λεπτομερές σχέδιο, το οποίο θα εξυπηρετούσε τον μόνιμο, στρατηγικό της στόχο: Την πλήρη εξαφάνιση από την νέα τουρκική επικράτεια, της Πολίτικης (και φυσικά Ιμβριώτικης και Τενεδιώτικης) Ρωμιοσύνης. Αλλωστε, στόχος των παρακρατικών ήταν ανέκαθεν, το νέο "εθνικό" κράτος που δημιουργήθηκε το 1923 να έχει όσο το δυνατόν ενιαίο φυλετικό χαρακτήρα. Γι' αυτό έγιναν, γίνονται και θα γίνουν -εάν κάποιος δεν αποφασίσουν να πάρουν από τα χέρια τους τη δύναμη και να την αποδώσουν στις νόμιμες κυβερνήσεις- εκκαθαρίσεις φασιστικού και ναζιστικού τύπου.

Σε όλα τα προηγούμενα αφιερώματά της, η "Ε" δημοσίευσε άρθρα και μελέτες εμπειριστάτων, οι οποίες συνηγορούν στα παραπάνω. Άρθρα και μελέτες, που θεωρήθηκαν αρκετά σημαντικές, ώστε να συμπεριληφθούν και σε βιβλία.

Το φετεινό μας αφιέρωμα, θα έχει ένα διαφορετικό στόχο: Να βάλει τα πράγματα στη θέση τους, ως προς τη δική μας πλευρά.

Ελέχθη και μάλιστα από στόμα προέδρου κωνσταντινουπολίτικου σωματείου και επί πλέον έναντι δικαστηρίου, ότι η Πολιτική Ρωμιοσύνη δεν αντιστάθηκε στην -προαναγγελθείσα και επερχόμενη- αλλωστε- μοίρα της και μόνο κάποιοι λίγοι, "δύο ή τρεις", αγωνίστηκαν. Ως έναν λοιπόν από τους "δύο τρεις" ο καταθέτων συμπολίτης μας υπέδειξε τον γνωστό εκδότη μηνιαίου φύλλου Ανδρέα Λαμπίκη.

Βεβαίως ο καταθέτων -άντε- ας τον κατονομάσουμε κιόλας, μην πηγαίνει αλλού κι αλλού ο νους του αναγνώστη. Για τον πρόεδρο του συλλόγου της Καλιθέας Γιώργο Λεύκαρο πρόκειται- είχε το ελαφρυντικό να μην καλογνώριζε την εποχή εκείνη, μια και δεν θα είχε μπει ούτε καν στην εφηβεία, παιδάκι θάτανε. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο, για κείνον και για όσους άλλους δεν θυμούνται ή δεν γνωρίζουν, επαναφέρονται στη μνήμη τα παρακάτω γεγονότα:

26 Ιανουαρίου 1957. Νωπές ακόμα οι πληγές από τα τραγικά γεγονότα και η κυβέρνηση Μεντερές, γνωρίζοντας ότι σε λίγο θα καταφύγει -πρώρα- στις κάλπες, ψάχνει τρόπους να υπαρπάξει και πάλι την ψήφο του Ρωμιού, ο οποίος όμως, τούτη τη φορά δεν δείχνει να ξεγελιέται εύκολα. "Ασπρος σκύλος, μαύρος σκύλος, πάντα ο ίδιος" σκέφτεται και απογοητευμένος από όλους, οδεύει προς την αποχή.

Τη μέρα εκείνη ακριβώς, κυκλοφορεί και το υπ' αριθ. 418 τεύχος της εβδομαδιαίας εφημερίδας "Ελευθερή Φωνή", της οποίας εκδότης είναι ο Ανδρέας Λαμπίκης, με "κύριο άρθρο" παράξενου περιεχομένου, που υπογράφει, φαρδιά πλατιά, ο ίδιος ο εκδότης.

Υπό τον τίτλο, λοιπόν, "Τουρκοελληνικές σχέσεις και Ρωμιοσύνη" γράφει ο Ανδρέας Λαμπίκης:

Στις 21.1.1957 η συνάδελφος "Τζουμχουριέτ" δημοσίευσε ένα άρθρο σχετικό με τις Τουρκο-ελληνικές σχέσεις όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά την προβολή του Κυπριακού και τις δυσάρεστες εξελίξεις του. Στο ίδιο αυτό άρθρο γίνεται

λόγος και για την Ρωμιοσύνη. Συγκεκριμένα η συνάδελφος γράφει τα εξής:

"Κάθε φορά που η Ελλάδα έρχεται σε προστριβές μαζί μας, προσπαθεί να προβάλει ζήτημα Ρωμηών. Γι' αυτό τόσο οι Ρωμηοί όσο και το Πατριαρχείο του Φαναρίου, που ζουν ήσυχα μέσα στα όρια της Τουρκίας, πρέπει να προφυλάγονται από τις μανούβρες αυτές. Γιατί κι' άλλη φορά -πριν 28 χρόνια- η ελληνική ηγεσία δεν δίστασε, για τα δικά της συμφέροντα, να φέρει σε δύσκολη θέση τους Ρωμηούς".

Στο σημείο αυτό, ο αναγνώστης, θα περίμενε από έναν ελληνόψυχο κι ατρόμητο δημοσιογράφο (για να χρησιμοποιήσουμε προσφιλείς προς τον κ. Λαμπίκη εκφράσεις) να ξεσπαθώσει. Ή -έστω- με συγκρατημένο τρόπο και λεπτή ειρωνεία να αντικρούσει ευγενικά τους εξωφρενικούς ισχυρισμούς της "Τζουμχουριέτ", που την εποχή εκείνη είναι -περίπου- και το επίσημο όργανο του Λαϊκού Κόμματος του Ισμέτ Ινονού. Να αναρωτηθεί για ποιά ήσυχη ζωή των Ρωμιών και του Πατριαρχείου ομιλεί, όταν λίγους μήνες πριν έγιναν όλα γυαλιά-καρφιά. Και να υπενθυμίσει πως πριν 28 χρόνια και μέχρι το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (αλλά και αργότερα) η Ελλάδα είχε τα δικά της μεγάλα προβλήματα. Πολέμησε το φασισμό και το ναζισμό. Μετά ήρθε η κατοχή, δίχως αυτό να την εμποδίσει στιγμή να αγωνιζόταν για την ελευθερία και την ανεξαρτησία της. Αργότερα έζησε τον εμφύλιο! Πως λοιπόν, θα ήταν δυνατόν να έρθει σε "προστριβές" με την Τουρκία; Ακόμα, ο κ. Λαμπίκης, θα μπορούσε να θυμίσει τη λαίλαπα του "φόρου περιουσίας" και τις "20 ηλιθίες", γεγονότα πρόσφατα την εποχή εκείνη.

Αυτός όμως, συνεχίζει το άρθρο του ως εξής:

"Σωστά τοποθετεί την άποψή της η συνάδελφος "Τζουμχουριέτ". Είναι αναμφισβήτητο πως οι Ρωμηοί και η Πολυθέαση Πνευματική τους αρχή ζουν ήσυχα μέσα στα Τουρκικά όρια. Δεν θάταν ούτε λογικό, ούτε σωστό να παίρναμε ως γνώμονα τον δραματισμό (sic) της νύκτας της 6/7 Σεπτεμβρίου, για να προχωρήσουμε σε οποιαδήποτε υπερβάσεις. Το είπαμε κι' άλλη φορά, πως η νύκτα εκείνη ήταν μια ξαφνική, παροδική θύελλα.

"Από Κυβερνητικής πλευράς κατεβλήθη-κε κάθε προσπάθεια για να επουλωθούν οι πληγές. Αυτό δεν έχουμε δικαίωμα να το αρνηθούμε. Και πιστεύουμε ότι με τον καιρό το επούλωμα (sic) θα ολοκληρωθεί..."

Τώρα, γιατί είναι "σωστή" η Τζουμχουριέτ, για ποιά λόγο "είναι αναμφισβήτητο πως οι Ρωμηοί και το Πατριαρχείο ζουν ήσυχα (!) στην Τουρκία", κατά ποιά συλλογιστική "δεν είναι λογικό ούτε σωστό να παίρνουμε ως γνώμονα τα Σεπτεμβριανά", με ποιά λογική "η νύκτα εκείνη ήταν ξαφνική και παροδική θύελλα";; Εδώ είναι ο κύριος Λαμπίκης και πρέπει να μας το διευκρινίσει. Εμείς αδυνατούμε να ακολουθήσουμε τέτοιο συλλογισμό. Και ακόμα, να μας εξηγήσει με ποιά τρόπο οι Τουρκικές Αρχές επούλωσαν τις δικές του πληγές, ώστε να φτάσει σε σημείο να γράφει τα παραπάνω. Ενώ παρέμεναν -και παραμένουν ακόμα- ανεπούλωτες οι πληγές της Ρωμιοσύνης.

M.B.

ΛΑΚΩΝΙΚΑ...

Πρός Σολωμόντα και Ισαάκ:

Και στη σοφία παραπέμπει τ' όνομά σας
και στο προνόμιο της Θυσίας
για το Γένος.

Γιατί Θεέ μου, για ένα μισοφέγγαρο
να δύσουνε δυο ήλιοι;

« Η θυσία του Τάσου Ισαάκ και του Σολωμόντα Σολωμού, στο βωμό της Ελευθερίας και της Αξιοπρέπειας, δεν είναι σίγουρα οι πρώτες. Υπήρξαν και άλλοι πολλοί που έχυσαν το αίμα τους και έδωσαν τη ζωή τους για τον ίδιο λόγο. Είναι όμως οι πρώτες, που καταγράφηκαν καρέ-καρέ και κάνουν το γύρο του κόσμου, ανοίγοντας τα μάτια εκείνων που δεν είχαν ή δεν έχουν ιδέα για το τι σημαίνει στρατιωτική κατοχή και βία υπό την απειλή των όπλων. (Μια εικόνα αντιστοιχεί σε μύριες λέξεις, βλέπετε).

Η αδιάφευκτη λοιπόν πραγματικότητα, με τη μορφή τηλεοπτικής εικόνας, διαψεύδει κατηγορηματικά κάθε προσπάθεια δικαιολογίας και διαστρέβλωσης της αλήθειας. Τα φερέφωνα των γερακίων της Αγκύρας βουιάζουν χειρότερα κάθε φορά που ανοίγουν το στόμα τους. Ακόμη και οι εθελοντφλόντες υπερατλαντικοί ή οι συμβιβασμένοι εταίροι μας της Ε.Ε., αναγκάστηκαν να εκφραστούν έξω από τα δόντια.

Καιρός ήταν...

« Αν όμως η θυσία των δύο υπερόχων παλικαριών κάνει ως ειδηση το γύρο του κόσμου, υπάρχει μια άλλη θυσία, βουβή και συνεχής, που λίγα πέραν αυτών που την υφίστανται, τη γνωρίζουν και που λιγότεροι την αναγνωρίζουν. Είναι η θυσία των μετρημένων πλέον στα δάχτυλα συμπολιτών μας -Κωνσταντινουπολιτών, Ιμβριών και Τενεδιών- ανωνύμων και επωνύμων, που φυλάνε Θερμοπύλες. Και είναι γνωστό στους παροικούντες την Ιερουσαλήμ, πως τα γεράκια της Αγκύρας που αρέσκονται, όταν τους γίνονται τα χατίρια, να εμφανίζονται ως γαλαντόμοι και μεγαλόψυχοι, αγριεύουν και χάνουν κάθε έλεγχο και αυτοκυριαρχία όταν ξεσκεπάζονται και ξεσπούν όπου μπορούν κι όπου τους παίρνει.

Οι ειδήσεις, που τις τελευταίες εβδομάδες έρχονται από την απέναντι όχθη δεν είναι καθόλου ευχάριστες. Κι όμως, τα αδέρφια μας εκεί, όπως ακριβώς εδώ και 543 χρόνια, υπομένουν καρτερικά δίχως κραυγές, διαμαρτυρίες και φωνασκίες.

Αν δεν μπορούμε να τους βοηθήσουμε και να τους συμπαρασταθούμε, τουλάχιστον ας τους το αναγνωρίσουμε.

«Ο Αττίλας δεν αντιμετωπίζεται με τις φασιστοειδείς πρακτικές συμμοριών "Χρυσανγιδών" και Στοχικών". Ούτε με μερικούς ρασοφόρους που συμπεριφέρονται σαν μουλάδες της Τεχεράνης. Αντιθέτως: Χτύπημα στα πλευρά του Ελληνισμού, είναι κάθε χτύπημα (εις βάρος) των Ελλήνων Μουσουλμάνων της Θράκης»

Στρατής Μπαλάσκας
"Ελευθεροτυπία" 19.8.1996

Ανεπιφύλακτα προσυπογράφουμε τη συνετή παραίνεση του συναδέλφου. Δεν είναι δυνατόν να μιμούμαστε, εκείνους ακριβώς που στηλιτεύουμε και προσπαθούμε να επιτύχουμε να καταδικαστούν διεθνώς. Βλάντουμε το ίδιο το εθνικό μας θέμα...

Όμως πέραν αυτού, εμείς -οι Κωνσταντινουπολίτες, Ιμβριοί και Τενεδιώ- που γνώσαμε στο ίδιο το πετσί μας τα οδυνηρά αποτελέσματα της βαρβαρότητας, του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, δεν είναι δυνατόν να μην καταδικάζουμε απερίφραστα τέτοιου είδους πρακτικές.

Για λόγους ανθρωπιάς και μόνο...

«Και όμως...

Ολα είχαν προγραμματιστεί διαφορετικά. Πόντιοι από όλο τον κόσμο, με πρωτοβουλία των συλλόγων τους, είχαν ήδη φθάσει στην Τραπεζούντα, την παγκόσμια πολιτιστική τους πρωτεύουσα, για να σμιξουν ειρηνικά με τ' αδέρφια τους που εξοκoluθούν να ζουν εκεί και να προσκυνήσουν στο ιερό μοναστήρι της Παναγίας του Σουμελά.

Και Ιμβριοί, απ' όλο τον κόσμο επίσης, είχαν πατήσει το πόδι στα ιερά χώματα της γενέτειρας, των ιδίων ή των πατέρων τους για να συγχαρούν και να εμπυχάσουν τις τρακόσιες περίπου ψυχές, -αδέρφια, γονείς και συγγενείς τους- που παραμένουν εκεί για να μην αφήσουν δίχως λάδι τις καντήλες της Παναγιάς. Για να γιορτάσουν και να ζήσουν μαζί τους το φετεινό ξακουστό 15αυγουστιάτικο ιμβριώτικο πανηγύρι.

Και τότε φτάσανε τα καρά χαμπάρια. Οι γιορτές έγιναν μνημόσυνα. Και τα τραγούδια του ανεπανόλητου τραβούρου, του γλυκύφωνου τραγουδιού Γιώργου Νταλάρα, αντί γιορτινά, αντίχρησαν πένθημα...

Κι έκλαψαν τα βουνά της Ιμβρου και του Πόντου για τους "ξέγνοιαστους καβαλάρηδες" της Κύπρου... Για τα παιδιά με τα μακριά μαλλιά, τα σκουλαρίκια και τα τατουάζ, που όπως απέδειξαν μόνο ανεύθυνα και ξέγνοιαστα δεν ήταν...

ΣΗΜΑΙΑ ΚΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΖΩΗ...

«Η Ιερότητα της ανθρωπίνης ζωής είναι σπουδαιότερη από την προστασία ενός κομματιού υφάσματος»
Το είπε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος των Η.Π.Α. και τον χειροκρότησαμε...
Το είπε ο φουκαράς ο Διαμαντόπουλος, τον φτύσαμε...